

หมวดที่ 5

ความรับผิดชอบของกรรมการรัฐวิสาหกิจ

5.1 ความรับผิดชอบทางอาญา⁷

ประมวลกฎหมายอาญา

ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้กรรมการของรัฐวิสาหกิจเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา กรรมการย่อมมีอำนาจหน้าที่ในฐานะเจ้าพนักงานและต้องรับผิดชอบในการกระทำในฐานะเจ้าพนักงานอันเป็นความผิดทางอาญา

5.2 ความรับผิดชอบทางแพ่ง⁷

5.2.1 ประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์

ในกรณีที่กรรมการของรัฐวิสาหกิจกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ รัฐวิสาหกิจต้องร่วมรับผิดชอบในความเสียหายร่วมกับกรรมการ และอาจไล่เบี้ยค่าสินไหมทดแทนจากกรรมการได้ตามส่วน แต่หากการกระทำละเมิดของกรรมการมิใช่กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ กรรมการต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว

5.2.2 พระราชบัญญัติความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

สำหรับรัฐวิสาหกิจที่ดั่งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หากกรรมการของรัฐวิสาหกิจกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ รัฐวิสาหกิจต้องรับผิดชอบผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่กรรมการได้กระทำ โดยผู้เสียหายอาจฟ้องรัฐวิสาหกิจดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องกรรมการไม่ได้ ทั้งนี้ หากรัฐวิสาหกิจที่ถูกฟ้องร้องเห็นว่าเป็นเรื่องที่กรรมการต้องรับผิดชอบหรือร่วมรับผิดชอบ รัฐวิสาหกิจมีสิทธิขอให้ศาลที่พิจารณาคดีอยู่เรียกกรรมการเข้ามาเป็นคู่ความในคดี

ในกรณีที่รัฐวิสาหกิจต้องรับผิดชอบไล่เบี้ยค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของกรรมการ รัฐวิสาหกิจมีสิทธิเรียกให้กรรมการผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่รัฐวิสาหกิจได้ ถ้ากรรมการได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง โดยให้รัฐวิสาหกิจคำนึงถึงความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรม

ในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์และมิต้องให้ใช้เต็มจำนวนของความเสียหายก็ได้ ทั้งนี้ หากความละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของรัฐวิสาหกิจหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม ให้หักส่วนแห่งความรับผิดชอบดังกล่าวออกด้วย และหากการละเมิดเกิดจากกรรมการหรือเจ้าหน้าที่หลายคนให้กรรมการหรือเจ้าหน้าที่แต่ละคนรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น

อนึ่ง หากการทาละเมิดของกรรมการมิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่กรรมการ ต้องรับผิดชอบในการนั้นเป็นการเฉพาะตัว และผู้เสียหายอาจฟ้องกรรมการได้โดยตรง แต่จะฟ้องรัฐวิสาหกิจไม่ได้

5.2.3 พระราชบัญญัติว่าด้วยความรับผิดชอบของพนักงานในองค์การของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2502

สำหรับกรรมการในรัฐวิสาหกิจประเภทองค์การ บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งทุนทั้งหมดหรือทุนเกินกว่าร้อยละห้าสิบเป็นของรัฐ โดยได้รับเงินเดือนหรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นจากองค์การ บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือหน่วยงานนั้น ๆ ที่ไม่มีสถานะเป็นเจ้าของพนักงานตามกฎหมายจะอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของพนักงานในองค์การของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐ ซึ่งกำหนดความผิดและอัตราโทษสำหรับการกระทำความผิดในกรณีดังต่อไปนี้

- 1) พนักงานผู้มีหน้าที่ ซื่อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์สินใด กระทำการเบียดบังทรัพย์สินนั้น เป็นของตนหรือเป็นของผู้อื่น โดยทุจริต หรือโดยทุจริตยอมให้ผู้อื่นเอาทรัพย์สินนั้นไป
- 2) ใช้อำนาจในหน้าที่โดยมิชอบ ข่มขืน หรือจูงใจ เพื่อให้บุคคลใดมอบให้หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น
- 3) เรียก รับหรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด สำหรับตนเองหรือผู้อื่น โดยมิชอบเพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในหน้าที่ ไม่ว่าจะนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยกฎหมาย
- 4) กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในหน้าที่ โดยเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดซึ่งตนได้เรียก รับหรือยอมจะรับไว้ก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงาน
- 5) พนักงานผู้มีหน้าที่ ซื่อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์สินใด ใช้อำนาจหน้าที่โดยทุจริต อันเป็นการเสียหายแก่องค์การ บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น

- 6) พนักงานผู้มีหน้าที่จัดการดูแลกิจการใด เข้ามีส่วนได้เสีย เพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นเนื่องด้วยกิจการนั้น
- 7) พนักงานผู้มีหน้าที่จ่ายทรัพย์สิน จ่ายทรัพย์สินนั้นเกินกว่าที่ควรจ่าย เพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น
- 8) ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต

5.2 ความรับผิดทางวินัย⁷

**พระราชบัญญัติว่าด้วยความรับผิดทางวินัยของข้าราชการซึ่งไปปฏิบัติหน้าที่
ในหน่วยงานที่ไม่ใช่ส่วนราชการ พ.ศ. 2534**

บังคับใช้กับกรรมการรัฐวิสาหกิจโดยตำแหน่งที่เป็นข้าราชการ หรือกรณีที่ข้าราชการได้รับคำสั่งแต่งตั้งหรือมอบหมายจากทางราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจ ในกรณีที่ข้าราชการผู้นั้นกระทำการในตำแหน่งกรรมการรัฐวิสาหกิจที่เป็นความผิดทางวินัยจะถือว่าเป็นการกระทำผิดวินัยในหน้าที่ราชการ จึงต้องรับโทษตามที่กฎหมายเกี่ยวกับระเบียบข้าราชการหรือกฎหมายว่าด้วยวินัยสำหรับข้าราชการนั้น ๆ